

2.5.2017

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi
maahanmuutto-osasto@intermin.fi

Lausuntopyyntönne asiassa SM017:00/2016 ja SMDno-2016-696

Lausunto ulkomaalaislain ja ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta

1. Lakiesitys

Sisäministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta.

Esityksen tavoitteena on tukea yrittäjyyttä ja sitä kautta talouskasvua ulkomaalaislain keinoin. Esityksellä on tarkoitus korjata ulkomaalaislainsäädännössä ilmenevät puutteet yrittäjien maahanmuuton osalta sekä sujuvoittaa olemassa olevaa oleskelulupaprosessia.

Esityksen mukaan oleskelulupa olisi mahdollista myöntää yrittäjyyden perusteella muillekin yrittäjille kuin elinkeinon- tai ammatinharjoittajille, eli esimerkiksi osakeyhtiön perustaneelle yrittäjälle. Startup-yrittäjiä varten luotaisiin oma menettelynsä. Kyseessä olisi uusi oleskeluluvan peruste. Useassa muussa maassa on jo voimassa tarvittava lainsäädäntö ja valtiot pyrkivät aktiivisin toimenpitein houkuttelemaan kansainvälisiä kasvuyrittäjiä.

2. Suomen Yrittäjien kanta

Ehdotuksen tavoite on kannatettava. On hyvä, jos Suomesta saadaan oleskelulupajärjestelmää kehittämällä houkuttelevampi maa kasvuhakuisille yrittäjille ja yrityksille.

Esityksen 78 § on kuitenkin epäselvä sen suhteen, kuinka paljon työtä yrittäjän oleskeluluvan haltija saa todellisuudessa tehdä. Tämä voi johtaa ikäviin tilanteisiin oleskeluluvan haltijan kannalta, sillä työteosta voidaan ”rangaista”, jos ansiotyötä on tehty liikaa. Ongelmana tässäkin on tarveharkinta, joka estää vapaan ansiotyön teon.

On hyvä muistaa, että ulkomaalaislain tarveharkintaa koskevat säännökset ovat ongelmallisia, koska ne monesti ovat Suomessa toimivien yritysten työllistämisen esteenä. Tarveharkinnalla tarkoitetaan sitä, että kolmannelta maasta tulevan työntekijän palkkaaminen ei ole mahdollista, jos Suomesta voidaan saada työntekijä vastaavaan työhön. Työntekijän oleskeluluvan edellytys siis yleensä

on, ettei Suomessa ole tarjolla työvoimaa. Tämä aiheuttaa erityisesti tietyillä toimialoilla kuten ravintola- ja matkailualalla työvoiman saatavuusongelmia.

Tarveharkinnan yhteys tähän hankkeeseen on se, että ehdotuksen 78 §:n mukaan jatkossa yrittäjällä olisi työnteko-oikeus vähäisessä määrin yrittäjän oleskeluluvan perusteella (HE:n sivu 23). Aiemmin tällaista oikeutta ei ole. Tämä muutos on tärkeä, sillä se antaa yrittäjälle mahdollisuuden tehdä palkkatyötä toiselle yritykselle vähäisessä määrin, mikä parantaa yrittäjän toimeentulomahdollisuuksia erityisesti yritystoiminnan alkuvaiheessa.

Kasvuyrityksen/yrittäjän määritelmän kytkeminen Tekesin lausuntoon (47 g §) on paikoin ongelmallinen. On toki selvää, että kasvuyrittäjän status on kytkettävä mahdollisimman objektiiviseen arviointiin, mutta kytkentä Tekesin Temporaohoitukseen ei ole ongelmaton. Ongelmia ovat muun muassa:

- Tekes edellyttää pääsääntöisesti, että yritysmuoto on Oy ja että yrityksellä on riittävä liikevaihto. Jos tavoitellaan nopeaa kasvua, moni ulkomaalainen yritys ei välttämättä täytä näitä kriteerejä; erityisesti digitaalisilla markkinoilla toimivat yritykset voivat olla hyvin nuoria, jolloin riittävää liikevaihtoa ei ole pohjalla. Samoin ulkomaisten yritysten yritysmuoto on todennäköisesti jokin muu kuin suomalainen Oy siinä vaiheessa, kun maahantuloa ollaan tekemässä.
- Tekes edellyttää kansainvälistymispyrkimystä, joka on sinänsä ymmärrettävää ja tarkoituksenmukaista, mutta kun kysymys on kolmansista maista muuttaminen Suomeen, tuntuisi erikoiselta, että kansainvälistyminen on ehdoton kriteeri. Toiminta voi olla alkuun kasvavaa myös Suomen markkinoilla.

Suomen Yrittäjät esittää, että Tekesin Tempo-rahoituksen edellytyksissä voitaisiin käyttää joustavaa kokonaisharkintaa yrityksen yhtiömuodon, liikevaihdon ja kansainvälistymisvaatimuksen osalta. Kasvuyrityksen statuksen saamisen tulisi olla joustavaa eikä rajoittua pelkästään tietyille toimialoille. Tarkoituksena on saada kannattavaa yritystoimintaa ja osaavia yrittäjiä Suomeen. Siksi oleskeluluvan kriteereitä ei saisi tehdä liian tiukoiksi.

Vaarana on, että liian tiukoilla edellytyksillä kasvuyrittäjän oleskelulupaa ei tulla käyttämään.

Kunnioitavasti

Suomen Yrittäjät

Mikael Pentikäinen
toimitusjohtaja

Petri Holopainen
lainopillinen asiamies